

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษา

การประเมินมูลค่าน้ำชลประทานของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่กวัง โดยการศึกษาต้นทุนการจัดการและความเต็มใจที่จะจ่ายค่าน้ำชลประทานตลอดจนการศึกษาความเต็มใจที่จะรับค่าชดเชยเมื่อไม่ได้รับน้ำชลประทาน พบว่ามูลค่าน้ำชลประทานจะมีความแตกต่างกันไปตามวิธีการคิด ในงานวิจัยนี้ได้พยายามเสนอแนวคิดในการประเมินมูลค่าน้ำชลประทานจาก 2 วิธี คือ (1) การประเมินจากต้นทุนบางส่วน (Partial Cost) และ (2) การประเมินจากมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ (Contingent Valuation) โดยวิธีแรกได้แยกออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) การประเมินมูลค่าน้ำจากต้นทุนการจัดการทั้งหมด (2) การประเมินมูลค่าน้ำจากต้นทุนค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำ และค่าบริหารจัดการ และ (3) การประเมินมูลค่าน้ำจากต้นทุนค่าบริหารจัดการ

ส่วนวิธีที่สองแยกการประเมินออกเป็น 2 วิธี คือ (1) การประเมินจากความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay: WTP) (2) การประเมินจากความเต็มใจที่จะรับค่าชดเชย (Willingness to Accept: WTA)

นอกจากการประเมินมูลค่าน้ำชลประทานจากมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำของโครงการแม่กวัง ในงานวิจัยนี้ยังได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่า WTP และ WTA ไว้ด้วย ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

6.1 มูลค่าน้ำชลประทานจากต้นทุนการจัดการทั้งหมด

ต้นทุนการจัดการทั้งหมดประกอบด้วยค่าก่อสร้างตัวเขื่อนและอาคารประกอบ ค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำ และค่าบริหารจัดการ โครงการซึ่งหมายถึงค่าซ่อมแซมปรับปรุงปกติและเงินเดือนข้าราชการ/ลูกจ้างประจำของโครงการฯ มูลค่าน้ำชลประทานในกรณีนี้จะแยกเป็น 2 ชนิด คือ

1) มูลค่าน้ำที่ประเมินจากต้นทุนเฉลี่ยรายปี เมื่อกำหนดอายุโครงการ 30 ปี

มูลค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2537 – 2545 เท่ากับ 2.40 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือประมาณ 2,400 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าวและ 1,200 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก
มูลค่าเฉลี่ยในปี 2545 เท่ากับ 1.828 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือประมาณ 1,830 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าว และ 915 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก

2) มูลค่าน้ำที่ประเมินจากต้นทุนเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ เมื่อกำหนดอายุโครงการ 30 ปี

มูลค่าน้ำชลประทาน เท่ากับ 1.534 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือประมาณ 1,540 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าวและ 770 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก

6.2 มูลค่าน้ำชลประทานจากต้นทุนค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำ และค่าบริหารจัดการ

เป็นแนวคิดที่จะแยกต้นทุนค่าก่อสร้างตัวเขื่อนและอาคารประกอบบริเวณหัวงานออกเพื่อหามูลค่าน้ำชลประทานจากต้นทุนเฉพาะ ค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำ และค่าบริหารจัดการ เท่านั้น เพราะเป็นต้นทุนที่ใช้เพื่อประโยชน์ของผู้ใช้น้ำในเขตโครงการฯ โดยตรง ผลการประเมินในกรณีนี้ได้มูลค่าน้ำชลประทาน แยกตามวิธีคิดได้ 2 ชนิด คือ

1) มูลค่าที่ประเมินจากต้นทุนเฉลี่ยรายปี เมื่อกำหนดอายุโครงการ 30 ปี

มูลค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2537 – 2545 เท่ากับ 1.141 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือประมาณ 1,150 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าวและ 570 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก

มูลค่าเฉลี่ยในปี 2545 เท่ากับ 0.935 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือประมาณ 940 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าว และ 470 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก

2) มูลค่าที่ประเมินจากต้นทุนเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ เมื่อกำหนดอายุโครงการ 30 ปี

มูลค่าน้ำชลประทาน เท่ากับ 0.809 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือประมาณ 810 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าว และ 405 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก

6.3 มูลค่าน้ำชลประทานจากต้นทุนค่าบริหารจัดการโครงการ

จากแนวคิดในเรื่องต้นทุนจม(Sunk Cost) ถือว่าค่าก่อสร้างทั้งหลายที่เกิดขึ้นในอดีตไม่ควรนำมาคิดเพื่อการตัดสินใจในปัจจุบัน ในการประเมินมูลค่าน้ำชลประทานเป็นแนวคิดที่จะหามูลค่าน้ำที่เหมาะสมในการประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายในการจัดเก็บค่าน้ำในอนาคต ดังนั้นมูลค่าน้ำชลประทานในกรณีนี้จึงประเมินขึ้นเพื่อให้เห็นมูลค่าในด้านต้นทุนการบริหารจัดการโครงการ ผลการประเมินในกรณีนี้ได้มูลค่าน้ำชลประทานของโครงการฯ แม่กวง ดังนี้

1) มูลค่าที่ประเมินจากต้นทุนเฉลี่ยรายปี เมื่อกำหนดอายุโครงการ 30 ปี

มูลค่าเฉลี่ยระหว่างปี 2537 – 2545 เท่ากับ 0.302 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือประมาณ 300 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าว และ 150 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก

มูลค่าเฉลี่ยในปี 2545 เท่ากับ 0.340 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือ ประมาณ 340 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าว และ 170 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก

2) มูลค่าที่ประเมินจากต้นทุนเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ เมื่อกำหนดอายุโครงการ 30 ปี

มูลค่าน้ำชลประทาน เท่ากับ 0.326 บาท/ลบ.ม. (ราคาปี 2545) หรือ ประมาณ 330 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกข้าว และ 165 บาท/ไร่/ฤดูกาล สำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก

6.4 มูลค่าน้ำชลประทานจากความเต็มใจที่จะจ่ายค่าน้ำของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ

เป็นแนวคิดที่จะประเมินมูลค่าน้ำชลประทานจากมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำภายในโครงการชลประทาน รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะจ่ายค่าน้ำชลประทาน ผลการศึกษาพบว่าค่าน้ำชลประทานจากมุมมองของผู้ใช้น้ำมีมูลค่าแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัยหลัก คือ ปริมาณน้ำชลประทานที่ได้รับ ฤดูกาลเพาะปลูก และชนิดพืชที่ปลูก ผลการประเมิน ณ ราคาเดือนมกราคม 2546 สรุปได้ดังนี้

6.4.1 มูลค่าน้ำชลประทานในสภาพการได้รับน้ำเท่ากับปัจจุบัน

1)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกข้าวในฤดูฝนเท่ากับ หรือคิดเป็นมูลค่าต่อลูกบาศก์เมตรได้เท่ากับ	5 0.005	บาท/ไร่/ฤดู บาท/ลบ.ม.
2)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกข้าวในฤดูแล้งเท่ากับ หรือคิดเป็นมูลค่าต่อลูกบาศก์เมตรได้เท่ากับ	10 0.01	บาท/ไร่/ฤดู บาท/ลบ.ม.
3)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการพืชไร่หรือพืชผักในฤดูฝนเท่ากับ หรือคิดเป็นมูลค่าต่อลูกบาศก์เมตรได้เท่ากับ	5 0.01	บาท/ไร่/ฤดู บาท/ลบ.ม.
4)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการพืชไร่หรือพืชผักในฤดูแล้งเท่ากับ หรือคิดเป็นมูลค่าต่อลูกบาศก์เมตรได้เท่ากับ	5 0.01	บาท/ไร่/ฤดู บาท/ลบ.ม.
5)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกสวนผลไม้ในฤดูฝนเท่ากับ	5	บาท/ไร่/ฤดู
6)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกสวนผลไม้ในฤดูแล้งเท่ากับ	10	บาท/ไร่/ฤดู

6.4.2 มูลค่าน้ำชลประทานในสภาพการได้รับน้ำอย่างพอเพียงตามความต้องการ

1)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกข้าวในฤดูฝนเท่ากับ หรือคิดเป็นมูลค่าต่อลูกบาศก์เมตรได้เท่ากับ	10 0.01	บาท/ไร่/ฤดู บาท/ลบ.ม.
2)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกข้าวในฤดูแล้งเท่ากับ หรือคิดเป็นมูลค่าต่อลูกบาศก์เมตรได้เท่ากับ	10 0.01	บาท/ไร่/ฤดู บาท/ลบ.ม.
3)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการพืชไร่หรือพืชผักในฤดูฝนเท่ากับ หรือคิดเป็นมูลค่าต่อลูกบาศก์เมตรได้เท่ากับ	10 0.02	บาท/ไร่/ฤดู บาท/ลบ.ม.
4)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการพืชไร่หรือพืชผักในฤดูแล้งเท่ากับ หรือคิดเป็นมูลค่าต่อลูกบาศก์เมตรได้เท่ากับ	10 0.02	บาท/ไร่/ฤดู บาท/ลบ.ม.
5)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกสวนผลไม้ในฤดูฝนเท่ากับ	10	บาท/ไร่/ฤดู
6)มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกสวนผลไม้ในฤดูแล้งเท่ากับ	10	บาท/ไร่/ฤดู

6.4.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าน้ำชลประทานจากความเต็มใจที่จะจ่าย

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าน้ำชลประทานในกรณีที่ประเมินค่าน้ำจากความเต็มใจที่จะจ่าย คือ ปริมาณน้ำชลประทานที่ได้รับ ฤดูกาลเพาะปลูก และชนิดพืชที่ปลูก ซึ่งปัจจัยทั้งสาม มีอิทธิพลต่อมูลค่าน้ำชลประทาน ดังนี้

1) มูลค่าน้ำชลประทานในมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำมีค่าแตกต่างกันขึ้นกับปริมาณน้ำที่ได้รับ โดยผู้ใช้น้ำมีแนวโน้มที่จะยอมจ่ายค่าน้ำในอัตราที่สูงขึ้นถ้าหากในอนาคตเขาจะได้รับน้ำมากขึ้นเพียงพอตามต้องการ

2) มูลค่าน้ำชลประทานในมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำมีค่าแตกต่างกันตามฤดูกาลเพาะปลูก โดยมูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกพืชชนิดเดียวกันในฤดูแล้งจะมีมูลค่าสูงกว่ามูลค่าในฤดูฝน

3) ในมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ราคาต้นทุนน้ำชลประทานในอัตรบาท/ไร่/ฤดูกาล มีแนวโน้มที่แตกต่างกันตามชนิดของพืชที่ปลูก โดยจะพบความแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างการปลูกข้าวกับพืชไร่พืชผัก และระหว่างการปลูกข้าวกับสวนผลไม้ แต่ระหว่างพืชไร่พืชผักกับสวนผลไม้ จะเห็นความแตกต่างไม่ชัดเจน ทั้งนี้เกษตรกรมีแนวโน้มที่จะจ่ายค่าน้ำสำหรับการปลูกข้าว(ใช้น้ำ 1,000 ลบ.ม./ไร่/ฤดูกาล)ในอัตรา(บาท/ไร่/ฤดูกาล)ที่สูงกว่าอัตราค่าน้ำสำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก(ใช้น้ำ 500 ลบ.ม./ไร่/ฤดูกาล) และสวนผลไม้ (พิจารณาจากรายละเอียดการวิเคราะห์ ในภาคผนวก ก ไม่ได้ดูจากค่ากลางมัธยฐาน ในข้อ 5.4)

แม้ว่ามูลค่าน้ำชลประทานในอัตรา บาท/ไร่/ฤดูกาลจะแตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณามูลค่าในอัตรา บาท/ลบ.ม. จะพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างชัดเจน เพราะแบบสอบถามไม่สามารถถามราคาค่าน้ำในอัตรา บาท/ลบ.ม. ได้โดยตรงเนื่องจากผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคย แต่อย่างไรก็ตามในการสัมภาษณ์ได้พยายามเชื่อมโยงราคาค่าน้ำให้ผู้ใช้น้ำเห็นภาพของราคาในหน่วย บาท/ลบ.ม.ด้วย (ดูแบบสอบถาม ภาคผนวก ข)

อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติมูลค่าน้ำควรจะมีค่าเท่ากันไม่ว่าจะนำน้ำไปปลูกพืชชนิดใดก็ตาม และควรอยู่ในหน่วย ราคาต่อหน่วยปริมาณ เช่น บาท/ลบ.ม. เป็นต้น

6.5 มูลค่าน้ำชลประทานจากความเต็มใจที่จะรับค่าชดเชยในกรณีไม่ได้รับน้ำชลประทาน

เป็นแนวคิดที่จะประเมินมูลค่าน้ำชลประทานจากมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำภายในโครงการชลประทาน รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจที่จะรับค่าชดเชยในกรณีไม่ได้รับน้ำชลประทาน ผลการศึกษาพบว่าค่าน้ำชลประทานจากมุมมองของผู้ใช้น้ำมีมูลค่าแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยหลักประการเดียว คือ ฤดูกาลเพาะปลูก ผลการประเมิน สรุปได้ดังนี้

6.5.1 มูลค่าน้ำชลประทานในกรณีไม่ได้รับน้ำชลประทาน (ณ ราคาเดือนมกราคม 2546)

สำหรับการเพาะปลูกในฤดูฝน(ส่วนใหญ่ปลูกข้าว)	600	บาท/ไร่/ฤดู
ดังนั้นสำหรับการปลูกข้าว มูลค่าน้ำชลประทานในฤดูฝนเท่ากับ	0.60	บาท/ลบ.ม.
สำหรับการเพาะปลูกในฤดูแล้ง	500	บาท/ไร่/ฤดู
ดังนั้นสำหรับการปลูกข้าว มูลค่าน้ำชลประทานในฤดูแล้งเท่ากับ	0.50	บาท/ลบ.ม.

6.5.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าน้ำชลประทานจากความเต็มใจที่จะรับค่าชดเชยกรณีไม่ได้รับน้ำชลประทาน

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าน้ำชลประทานจากความเต็มใจที่จะรับค่าชดเชยกรณีไม่ได้รับน้ำชลประทานสำหรับการปลูกพืชทั่วไปโดยรวม คือ ฤดูกาลเพาะปลูก โดยมูลค่าในฤดูฝนมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับมูลค่าในฤดูแล้งในทิศทางเดียวกันที่ระดับนัยสำคัญ.01 และมีแนวโน้มที่มูลค่าในฤดูฝนจะมากกว่ามูลค่าในฤดูแล้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรให้ความสำคัญต่อน้ำชลประทานสำหรับการเพาะปลูกในฤดูฝนมากกว่าฤดูแล้ง เป็นเพราะว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการเพาะปลูกในฤดูฝนเป็นหลัก ซึ่งตรงกันข้ามกับมูลค่าจากความเต็มใจจ่ายที่ให้มูลค่าในฤดูแล้งมากกว่าฤดูฝน

สำหรับปัจจัยรองอื่นๆซึ่งมีอิทธิพลอยู่บ้างเล็กน้อย คือ กำไรจากการปลูกข้าวในฤดูแล้ง และกำไรจากการปลูกข้าวในฤดูฝน ส่วนที่มีอิทธิพลแต่น้อยมาก คือ รายได้รวมภาคเกษตร และจำนวนพื้นที่การเกษตรที่เป็นเจ้าของ

6.6 การเปรียบเทียบมูลค่าน้ำชลประทานจากต้นทุนการจัดการและมูลค่าจากมุมมองของเกษตรกร

ผลการประเมินมูลค่าน้ำชลประทานจากแนวคิดด้านต้นทุนการจัดการน้ำ สรุปได้ดังตารางที่ 6.1 ซึ่งมีหน่วยเป็นบาท/ลูกบาศก์เมตร แต่เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกับมูลค่าน้ำจากมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงคำนวณให้อยู่ในหน่วยบาท/ไร่/ฤดูกาลเพาะปลูก โดยใช้ข้อมูลการใช้น้ำของพืชจากสถานีทดลองการใช้น้ำชลประทานแม่แตง ข้อมูลการใช้น้ำสำหรับการปลูกข้าวประมาณ 1,000 ลบ.ม./ไร่/ฤดูกาลเพาะปลูก และสำหรับการปลูกพืชไร่พืชผัก ประมาณ 500 ลบ.ม./ไร่/ฤดูกาลเพาะปลูก แต่สำหรับการปลูกสวนผลไม้ยังไม่มียังไม่มีข้อมูลที่แน่นอนจึงไม่ได้คำนวณไว้ ดังนั้นมูลค่าน้ำชลประทานจากแนวคิดด้านต้นทุนการจัดการน้ำ ซึ่งมีหน่วยเป็น บาท/ไร่/ฤดูกาลเพาะปลูก สำหรับการปลูกข้าวและพืชไร่พืชผักจึงประมาณได้ดังตารางที่ 6.2 และสามารถนำไปเปรียบเทียบกับมูลค่าน้ำชลประทานจากมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ จากตารางที่ 6.3 ได้ง่ายขึ้น

การประเมินมูลค่าน้ำจากต้นทุนการจัดการทั้งแบบเฉลี่ย ณ ปีใดปีหนึ่งและจากต้นทุนเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ(ด้านต้นทุนการจัดการ)ให้ค่าที่แตกต่างกันไม่มากนัก ในขณะที่การประเมินจากมุมมองของเกษตรกรผู้ใช้น้ำพบที่มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างการประเมินจากความเต็มใจ

จ่ายค่าน้ำ(ด้านค่าน้ำที่เกษตรกรยอมจ่าย)กับการประเมินจากความเต็มใจที่จะรับค่าชดเชยในกรณีไม่ได้รับน้ำ(ด้านค่าชดเชยที่เกษตรกรยอมรับ)

ตารางที่ 6.1 สรุปมูลค่าน้ำชลประทานของโครงการฯ แม่กวาง ด้านต้นทุนการจัดการน้ำ

การประเมินจากต้นทุน	หน่วย : บาท/ลูกบาศก์เมตร		
	มูลค่าเฉลี่ย		มูลค่าเฉลี่ยตลอดอายุ 30 ปี
	พ.ศ.2545	พ.ศ.2537-2545	(พ.ศ.2537 – 2566)
1. การจัดการน้ำทั้งหมด	1.828	2.400	1.534
2. ค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำและบริหารจัดการ	0.935	1.141	0.809
3. ค่าบริหารจัดการโครงการ	0.340	0.302	0.326

ตารางที่ 6.2 สรุปมูลค่าน้ำชลประทานของโครงการฯ แม่กวาง ด้านต้นทุนการจัดการน้ำ

การประเมินจากต้นทุน	หน่วย : บาท/ไร่/ฤดูกาลเพาะปลูก			
	มูลค่าเฉลี่ยในปี 2545		มูลค่าเฉลี่ย พ.ศ.2537-2545	
	ข้าว	พืชไร่พืชผัก	ข้าว	พืชไร่พืชผัก
1. ต้นทุนการจัดการน้ำทั้งหมด	1,830	915	2,400	1,200
2. ต้นทุนค่าก่อสร้างระบบส่งน้ำและค่าบริหารจัดการ	940	470	1,140	570
3. ต้นทุนบำรุงรักษาและค่าบริหารจัดการ	340	170	300	150

ตารางที่ 6.3 สรุปมูลค่าน้ำชลประทานของโครงการฯ แม่กวางจากมุมมองของผู้ใช้น้ำ

การประเมินจาก 3 สถานการณ์	หน่วย : บาท/ไร่/ฤดูกาลเพาะปลูก		
	มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกพืช 3 ชนิด		
	ข้าว	พืชไร่-พืชผัก	สวนผลไม้
1. ได้รับน้ำเท่ากับปัจจุบัน			
ฤดูฝน	5	5	5
ฤดูแล้ง	10	5	10
2. ได้รับน้ำเพียงพอตามต้องการ			
ฤดูฝน	10	10	10
ฤดูแล้ง	10	10	10
3. ไม่ได้รับน้ำชลประทาน			
ฤดูฝน	←----- 600 ----->		
ฤดูแล้ง	←----- 500 ----->		

ตารางที่ 6.4 สรุปมูลค่าน้ำชลประทานของ โครงการฯ แม่กว้งจากมุมมองของผู้ใช้น้ำ

หน่วย : บาท/ลูกบาศก์เมตร

การประเมินจาก 3 สถานการณ์	มูลค่าน้ำชลประทานสำหรับการปลูกพืช 3 ชนิด		
	ข้าว	พืชไร่-พืชผัก	สวนผลไม้
1. ได้รับน้ำเท่ากับปัจจุบัน			
ฤดูฝน	0.005	0.01	n.a.
ฤดูแล้ง	0.01	0.01	n.a.
2. ได้รับน้ำเพียงพอตามต้องการ			
ฤดูฝน	0.01	0.02	n.a.
ฤดูแล้ง	0.01	0.02	n.a.
3. ไม่ได้รับน้ำชลประทาน			
ฤดูฝน	0.60	1.20	n.a.
ฤดูแล้ง	0.50	1.00	n.a.

6.7 สรุปผลการศึกษา

ตารางที่ 6.1 เป็นมูลค่าน้ำเฉลี่ยในปี 2545, เฉลี่ยระหว่างปี 2537-2545 และเฉลี่ยตลอดอายุโครงการของโครงการแม่กว้ง และ ตารางที่ 6.4 เป็นมูลค่าน้ำจากมุมมองของเกษตรกร ในหน่วยบาทต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น 3 ด้านหลัก คือ

- 1) มูลค่าน้ำด้านต้นทุนอยู่ระหว่าง 0.302 – 2.40 บาทต่อลูกบาศก์เมตร
- 2) มูลค่าน้ำด้านค่าบำรุงอยู่ระหว่าง 0.005 – 0.02 บาทต่อลูกบาศก์เมตร
- 3) มูลค่าน้ำด้านค่าชดเชยอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.20 บาทต่อลูกบาศก์เมตร

จากตารางที่ 6.2 และ 6.3 แสดงมูลค่าน้ำชลประทานในหน่วยบาท/ไร่/ฤดูกาลเพาะปลูก เป็นมูลค่าน้ำชลประทานที่ใช้ทั้งหมดสำหรับการปลูกพืช 1 ไร่ในหนึ่งฤดูกาลเพาะปลูก แยกออกได้ 3 ด้านหลัก คือ

- 1) มูลค่าน้ำด้านต้นทุนอยู่ระหว่าง 150 – 2,400 บาทต่อไร่ต่อฤดูกาลเพาะปลูก
- 2) มูลค่าน้ำด้านค่าบำรุงอยู่ระหว่าง 5 – 10 บาทต่อไร่ต่อฤดูกาลเพาะปลูก
- 3) มูลค่าน้ำด้านค่าชดเชยอยู่ระหว่าง 500 – 600 บาทต่อไร่ต่อฤดูกาลเพาะปลูก

จะพบว่ามูลค่าน้ำด้านค่าบำรุงที่เกษตรกรยอมจ่าย ให้ค่าที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับมูลค่าน้ำด้านต้นทุนการจัดการและมูลค่าน้ำด้านค่าชดเชยที่เกษตรกรยอมรับกรณีไม่ได้รับน้ำชลประทาน ในขณะที่มูลค่าด้านต้นทุนและด้านค่าชดเชยให้ค่าที่แตกต่างกันไม่มากนัก